

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 8771/18

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט ד' מינץ

המערערת: אלטלף 8 יהוד בע"מ

נגד

המשיב: מס ערך מוסף

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
בתיק עמ 066388-01-17 שניתן ביום 11.11.2018 על ידי
כבוד השופט א' גורמן

בשם המערערת: עו"ד ניסים אראל
בשם המשיב: עו"ד עמנואל לינדר

פסק-דין

השופט י' עמית:

ענייניו של ערעור זה בהפקדת ערובה במסגרת ערעור מס ערך מוסף.

ערעור על פסק דינו והחלטותיו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט א' גורמן) בע"מ 66388-01-17 מימים 11.11.2018, 9.4.2018, 16.8.2018 ו-9.12.2018, בגדרם נדחה ערעורה של המערערת על החלטתה של המשיבה (להלן: מנהל המע"מ).

רקע ותמצית העובדות הצריכות לעניין

1. ביום 20.11.2005 המערערת חתמה על עסקה לרכישת מקרקעין (להלן: העסקה) עם חברת ג.ר.ק.פ חברה להשקעות 2009 בע"מ (להלן: גר.ק.פ). בטרם שהעסקה הושלמה, היחסים בין הצדדים עלו על שרטון, והמחלוקות ביניהן התגלגלו לפתחן של ערכאות שיפוטיות שונות. ביום 17.12.2014 ניתן תוקף של פסק דין להסכמת הצדדים, לפיה העסקה בוטלה והתשלום שהמערערת העבירה לגר.ק.פ יוותר בידיה של האחרונה (ת"א (מחוזי ת"א) 1794/06 אלטאלף 8 יהוד נ' ג.ר.ק.פ. חברה לבשקעות בע"מ (17.12.2014)).

בעקבות ביטול העסקה, גרקפ הוציאה חשבונית מס זיכוי. לאחר שהמע"מ הושב לידי גרקפ, מנהל המע"מ דרש מהמערערת להשיב את מס התשומות שניכתה בגין העסקה שבוטלה, בהתאם לסעיף 43 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: חוק המע"מ). המערערת השיגה על דרישה זו, אך מנהל המע"מ דחה את השגתה, וקבע כי עליה להשיב סך של 98,016 ₪ (להלן: החלטת מנהל המע"מ).

2. ביום 30.1.2017 המערערת הגישה ערעור על החלטת מנהל המע"מ לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד.

3. בהחלטתו מיום 9.4.2018 דחה בית משפט קמא את בקשת המערערת לצרף את היועץ המשפטי לממשלה להליך ולזימונם של מספר עדים.

בהחלטתו מיום 16.8.2018, בית משפט קמא הורה למערערת להפקיד ערובה בסך 18,000 ₪, בהתאם לסעיף 353 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: חוק החברות). זאת, לאחר שלא עלה בידה לסתור את טענת מנהל המע"מ כי מצבה הכלכלי מעורר חשש כי במידה וערעורה יידחה, לא יהיה בידה לשלם למנהל המע"מ את הוצאות המשפט. עוד נקבע כי במידה והמערערת לא תפקיד את הערובה עד ליום 13.9.2018, ערעורה יידחה.

המערערת לא הפקידה את הערובה, גם לאחר שניתנה לה ארכה עד ליום 11.11.2018. על כן, בפסק דינו מיום 11.11.2018 דחה בית משפט קמא את ערעורה.

בהחלטתו מיום 9.12.2018 דחה בית משפט קמא את בקשת המערערת לעיכוב ביצוע פסק הדין מיום 11.11.2018.

4. על פסק דין זה והחלטות אלו של בית משפט קמא הגישה המערערת את הערעור שבפנינו. לצד הערעור, הגישה המערערת בקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית משפט קמא.

5. בהחלטתו מיום 7.3.2019 דחה השופט ג' קרא את בקשת עיכוב הביצוע (להלן: החלטת השופט ג' קרא).

6. ביום 19.11.2019 נערכה בפניי ישיבת קדם ערעור, במסגרתה נקבע כי השאלה העקרונית בבסיס הערעור דנן תלויה ועומדת ברע"א 7687/18 מדינת ישראל - רשות

המסים - מנהל מע"מ לוד נ' מרעב חסן בנייה וסחר בע"מ (15.7.2020) (להלן: עניין מרעב); וכי על המערערת לעדכן אם וכיצד היא מבקשת להמשיך בערעורה לאחר שיינתן פסק דין בעניין מרעב.

7. לאחר מתן פסק הדין בעניין מרעב, המערערת הודיעה כי היא עומדת על ערעורה, שהלכה למעשה, עניינו בהפקדת הסך של 18,000 ₪.

טענות הצדדים

8. המערערת טענה, בין היתר, כי במסגרת ערעורי מס אין מקום לדרוש מנישום מערער הפקדת ערובה, הואיל ומדובר ב"השגה מקורית" ולא בערעור; כי חוק החברות אינו חל על ערעורי מס, ולחלופין, אף אם הוא חל, שגה בית משפט קמא עת דחה את הערעור, שכן היה בסמכותו אך לעכב את ההליך עד להפקדת הערובה; כי פסק דינו של בית משפט קמא "מבטל" את סעיף 353א לחוק החברות; וכי פסק דינו של בית משפט קמא מפלה אותה לרעה, בהיותה חברה ללא נכסים.

בשולי הדברים, יצוין כי העותרת העלתה טענות מספר שאין מקומן בכתבי בית דין המוגשים לבית המשפט, כדוגמת "שעה שמנהל המערערת מאוים ואקדח מכוון אל רקתו על ידי ארגון שלט בבתי המשפט ועל שופטים שישבו בדין, בראשו עומד עורך דין [...] [פלוני] ממשרד [...] [אלמוני] (להלן: 'הסחיטה באיומים') (עמ' 2 לכתב הערעור, כך במקור – י"ע) (וראו גם את פסקה 4 להחלטת השופט ג' קרא, באשר לניסוח הבוטה והמשתלח של בקשת עיכוב הביצוע שהוגשה לבית משפט זה). וזאת אף לאחר שבהחלטתו מיום 6.2.2017, קבע בית משפט קמא כי כתב הערעור שהוגש מטעם המערערת נוסח בסגנון בוטה ופוגעני, ומשכך הורה על הגשתו מחדש כשהוא מנוסח כראוי.

לאחר מתן פסק הדין בעניין מרעב, ביום 28.7.2020 המערערת הודיעה כי היא עומדת על ערעורה אף שהסכימה במסגרת קדם הערעור לקבל על עצמה את תוצאת הערעור בעניין מרעב, וזאת מאחר שלשיטתה פסק הדין אינו נוגע לשאלה העקרונית העומדת בבסיס ערעורה. ואולם, בסיכומים שהוגשו מטעמה ביום 4.1.2021, נטען כי לאור ההלכה שנקבעה בעניין מרעב, השאלה בדבר סמכותו של בית המשפט להורות לחברה בע"מ להפקיד ערובה בערעור מס מכוח סעיף 353א לחוק החברות התייתרה. זאת, למעט העובדה כי בעניין מרעב נקבע שהסנקציה בגין אי הפקדת ערובה היא מחיקת הערעור בעוד שבעניינו בית משפט קמא דחה את ערעורה של המערערת. עוד נטען,

לראשונה, כי שגה בית המשפט קמא עת העמיד את הערובה על סך 18,000 ₪, סכום שלשיטת המערערת יש בו כדי לפגוע בזכותה לגישה לערכאות. על כן, המערערת עתרה, בין היתר, לביטול פסק דינו של בית משפט קמא שדחה את ערעורה; ולחלופין על הקטנת סכום הערובה, ולהארכת המועד להפקדתה ב-60 יום.

9. מנגד, מנהל המע"מ טען כי דין הערעור להידחות, בין היתר, מאחר שטענות המערערת כבר נדונו והוכרעו בפסיקה.

דיון והכרעה

10. כאמור, השאלה העקרונית העומדת בבסיס הערעור שבפנינו נדונה והוכרעה בעניין מדעב. שם, נקבע כי "תחולתו של סעיף 353 לחוק החברות, כמו גם של סעיף 519 לתקסד"א, אינה מוגבלת להליך של תביעה אזרחית רגילה, אלא כוללת גם הליכים נוספים, ובכללם [...] ערעור מס" (עניין מדעב, בפסקה 17 לפסק דינו של השופט ע' גרוסקופף). אם כן, טענותיה של המערערת בדבר תחולתו של סעיף 353 לחוק החברות על ערעורי מס, עומדות בסתירה חזיתית לקביעותיו של בית משפט זה בעניין מדעב ואף לפסיקה שקדמה לה, ומשכך דינן להידחות (ראו: ע"א 477/19 חברת ג' בי אם בניה בע"מ נ' מנהל מע"מ לוד, בפסקה 12 לפסק דיני (2.2.2021) (להלן: עניין ג' בי אם); רע"א 1970/18 מיכאל ביטוח עבודות בניה בע"מ נ' מנהל מע"מ, בפסקה 3 (19.3.2019); רע"א 6315/18 חב' ג' בי אם בניה בע"מ נ' מנהל מע"מ לוד, בפסקה 9 (7.10.2018); רע"א 5013/15 ג'ורדאל בע"מ נ' מנהל מע"מ באר שבע, בפסקה 13 (27.12.2015)). אין לי אלא לחזור על דברים שאמרתי בעניין ג' בי אם: "[...] ויש להצר על כך שעל אף פסיקה מפורשת, המערערת ביקשו להתמיד בערעוריהן".

11. באשר לגובה הערובה, די בכך שהטענה הועלתה לראשונה במסגרת הסיכומים כדי לדחותה על הסף. למעלה מן הצורך ולגופם של דברים, אציין כי אף בטענה זו לא מצאתי כל ממש. הלכה היא כי בבואו להורות על הפקדת ערובה מכוח סעיף 353 לחוק החברות, בית המשפט יאזן בין השיקולים של שמירה על זכות הגישה לערכאות מחד והבטחת תשלום הוצאות הנתבע והרתעה מהגשת תביעות סרק מאידך. לערכאה הדיונית מסור שיקול דעת רחב הן ביחס לעצם החיוב בערובה והן ביחס לקביעת גובה הערובה, כך שערכאת הערעור תתערב בהחלטתה אך במקרים חריגים (עניין ג' בי אם, בפסקה 8 לפסק דיני והאסמכתאות שם). המקרה דנן אינו בא בגדרם של אותם מקרים חריגים. בנסיבות העניין, הערובה שנקבעה הייתה מידתית, אף על הצד הנמוך, ואיזנה נכונה בין מכלול השיקולים הרלוונטיים.

12. אשר לטענה כי היה מקום למחוק את הערעור ולא לדחות אותו, עמדתי על כך בעניין ג"י בי אם שם נדחו הערעורים: "בשולי הדברים אפנה תשומת לב הקורא כי בעוד שתקנה 519(ב) לתקסד"א מורה על דחיית התביעה מקום בו לא ניתנה ערובה תוך המועד שנקבע, הרי שבתקנה 157(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ח-2018, הסנקציה היא מחיקה של כתב התביעה". עם זאת, ולנוכח התוצאה בעניין מרעב, שם נקבע כי הסנקציה בגין אי הפקדת ערובה לפי סעיף 353א לחוק החברות היא מחיקת התובענה, אני נכון, לפנים משורת הדין, לקבל חלקית את הערעור במובן זה שחלף דחיית ערעור המס, הערעור יימחק.

13. אשר על כן, הערעור מתקבל באופן חלקי, רק במובן זה שערעורה של המערערת בבית משפט קמא יימחק ולא יידחה. כל יתר חלקי הערעור נדחים.

בהתחשב בהתנהלותה של המערערת בכלל, ובפרט בכך שביקשה להתמיד בערעורה, על כלל רכיביו, למרות קביעותיו המפורשות של בית משפט זה בעניין מרעב, המערערת תשא בהוצאות מנהל המע"מ בסך של 15,000 ₪.

ניתן היום, כ"א באייר התשפ"א (3.5.2021).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט